

Néhány szó a királyi erdőfelügyelőkhöz mint kartársaimhoz.

Irtá : Szabó Adolf, kir. erdőfelügyelő.

Még mindannyian a kezdet nehézségeivel küzdünk. És ez nem is lehet másként, mert „mindennek kezdete nehéz “

Tudjuk azonban, hogy minden küzdelem egyesült erővel könnyebben vezethet sikerre, és a mi működésünk tág terén aligha nem találkozott már eddig is bármelyikünk oly akadályokkal, melyek vagy épen nem, vagy csak nehezen hárit-hatók el egyesek által.

Egyesüljünk tehát mi is oly módon, hogy tapasztalatainkat, s ezek nyomán szükségesnek vélt javaslatainkat előadva, egymás baján okulhassunk és az egyöntetű eljárást ez uton is biztosítsuk. Meg vagyok arról győződve, hogy szaklapunk t. szerkesztője ezen — némileg speciális érdekű — közleményeknek is tért enged. *)

Elismerem ugyan, hogy fölötte kívánatos lenne, ha e célból, közös értekezleten, élő szóval történhetnék meg az eszmecsere. Minthogy azonban — tudtommal — alig van kilátás egy ily értekezlet létesítésére, addig is, a míg összejöhetünk, kísértsük meg az „Erdészeti Lapok“ útján közölni tapasztalatainkat és javaslatainkat.

Tapasztalásból tudom, hogy egyes kartársaim a nyilvánosság elé kerülő közlemények megírásától tartózkodnak. Tartózkodnak pedig egyrészt szerénységüknél fogva, de főként azért, mivel a kritika bonczkásától félnek.

Ezen kartársaimnak csak annyit kívánok megjegyezni, hogy e téren a részükről való szerénykedésnek nincs helye, mert hiszen mi ismerjük bajainkat legjobban, mi vagyunk hivatva az utunkba gördült akadályokat nem csak elhárítani,

*) Nagyon szivesen. Szerk.

hanem egyuttal reá mutatni, netalán a törvény vagy utasítás helytelen felfogásából, vagy bárhonnán eredő bajokra. És igénytelen közleményeink alig kerülhetnek a kritika bonczkése alá, mivel azok csupán működésünk terén mozogva, nem fognak sem valami korszakot alkotó eszméket napvilágra hozni, sem pedig valamely fennálló tantétel megdöntésén fáradozni.

Ezek után legyen szabad nekem ez alkalommal a csekélyebb kiterjedésű, és eddig minden szakértelem nélkül kezelt községi erdők üzemterveinek elkészíttetése, és ezen erdőknek az 1879. évi XXXI. t.-cz. 21-ik §-a értelmében leendő kezelése iránt néhány szót elmondani.

A ki tudja, hogy ezen községi erdők mily állapotban vannak, a ki ismeri a falusi gazd'uramék nézetét az erdő kihasználására nézve, az alig fogja kétségbe vonhatni, hogy ezen erdők üzemterveinek elkészíttetése és ezen erdőknek törvényünk 21-ik §-a értelmében leendő kezelése fölötté nehéz feladat. Nehézzé teszi ezen feladatot a költség fedezésének kérdése, mert hát a gazd'uramék megszokták faszükségletüket a községi erdőtől fedezni, lovaikat, ökreiket s egyéb „jószág“ukat ott legeltetni, „hiszen arra való az Isten adta erdő.“ De erre költekezni, erdőköltség czimén új adót kivetni, no ez már mégis szörnyűség lenne! Ilyesmit hiába követelnél!

Pedig hát bizony bele kell harapni a keserű almába, mert máskülönben nem csak az erdőtörvény 21-ik §-a nem hajtható végre, hanem a gazd'uramék unokái akár meg is fagyhatnak a községi erdőtől szerzett tüzelő mellett, sőt megtizedelt marháik is alig találnak ott legelőt.

Áldozatot kell hozni az illető községeknek, de a mi feladatunk oda hatni, hogy az áldozatok lehető legcsekélyebb mérvűek legyenek és hogy lehető leggyümölcsözőbbekké tésenek.

Megyei vagy kerületi erdészek alkalmazása fölötté drága intézmény, és ezt csakis ott ajánlhatnám, a hol ezen kérdés másként nem oldható meg.

A községi erdők nagy része más nagyobb kiterjedésű és szakképzett személyzet által kezelt erdőségekkel határos. Így például Liptó-, Zólyom-, Bars-, Hont-, Borsod-, Pest-, Sáros-, Ung-, Marmaros-, Szatmár stb. megyékben az államkincstár tulajdonát képező erdőségek közvetlen közelében száz csekélyebb kiterjedésű községi erdő fekszik.

Igy van ez más nagybirtokosok, u. m. közalapítványi, primaciális, érsekségi, püspökségi, káptalani s más nagyobb uradalmak erdeivel, melyek nagy része már most is szakképzett személyzet által kezeltetik.

Az ily erdőségek közelében fekvő, csekély kiterjedésű községi erdők kezelésének vezetésével, a mennyire azt a helyi viszonyok megengedik, sőt kívánatossá teszik, az uradalmi erdők szakképzett személyzete lenne megbízandó.

Tudom, hogy ezen javaslatom némelyek előtt visszatasztelést szül, s talán kérdezni fogják, miként javasolhat ilyesmit egy az államszolgálatban — ha nem is éppen megöszült, de tekintve 20 évi szolgálatát, csakis esetleg nem — megöszült hivatalnok, a kinek pedig a „normale“-kat ismerni kellene. Engedelmet kérek, volt szerencsém velök megismerkedni és — jó időben legyen mondvá — még eddig jól megfértünk egymás mellett, sőt reménylem, hogy ezentúl sem jövünk ellenkezésbe.

De térjünk a tulajdonképeni tárgyhoz, majd lesz alkalmunk az illető szolgálati szabályról is megemlékezni.

A kincstári erdészek kerülete a felvidéken 10, 15, 20, sőt még ennél több ezer holdra is kiterjed, azért alig fogunk túlozni, ha átlagban 15 ezer holdra tesszük a felvidéki kincstári erdészek területét. Tegyük fel, hogy ezen 15 ezer hold

erdő 6 község határán fekszik és hogy ezen községek mindegyike 4—4 száz hold erdővel bir (inkább többet mondtam mint kevesebbet), összesen tehát 2400 holddal szaporodnék az illető erdész kerülete. Már ha vannak több mint 20 ezer holdra terjedő kerületek, miért ne lenne a 15 ezer holdas a szomszédos 2400 holddal szaporítható? Azon ellenvetésre, hogy ha a 15 ezer holdasnál lehetséges is lenne ezen eljárás, a 20—25 ezer holdra terjedő kerületnek minden további kiterjesztése okvetlenül az erdőkezelés rovására történnék, csak az a válaszom, hogy ez nem egészen áll, mert egy erdész kerületének kezelésével járó teendői hasonló körülmények közt nem annyira az egyes erdőrészek kiterjesztése, mint inkább az erdőrészek szétszórtsága folytán szaporodnak. Ugyanis az erdésznek X község határában teendő szemleutja, számba alig vehető idővel kerül többbe, ha az uradalmi erdőnek meg szemlélése alkalmával a szomszédos, vagy éppen utjába eső csekély kiterjedésű községi erdőt is megtekinti. De az uradalomra nézve figyelembe veendő azon körülmény, hogy a községi erdő kezelésével megbízott uradalmi erdőtiszt kellően tájékozva lévén minden egyes községi lakos fájárandóságáról, könnyebben akadályoztathatja az erdőkihágásokat. És egyáltalában azon idő, a melyet az erdész a gondozására bizott erdő közelében tölt, ezen erdő kezelésére sem tekinthető elvesztegetett időnek, mert az erdőkezelésre nézve sokkal üdvösebb, ha az erdész az erdőbe vezető uton egy egyszerű sétát tesz, mint ha irodai munkával foglalkozik. Tehát gyakorlati szempontból tekintve a dolgot, a csekélyebb kiterjedésű községi erdők kezelésével az uradalmi erdészeknek leendő megbízása, az uradalom érdekével összeütközésbe annál kevésbé jöhet, mert az erdész ezen teendők folytán nem csak nincsen gátolva az uradalmi külszolgálatban, hanem bizonyos tekintetben, főként az erdei kihágások meggátlása érdekében, könnyíttetik feladata. Igaz

ugyan, hogy — mint minden dolognak — ezen intézkedésnek is meg van az árnyoldala. Ugyanis alig merném kétségbe vonni magam is, hogy ezen intézkedés visszaélésre szolgáltat alkalmat. Erre nézve azonban csak azt jegyzem meg, hogy a kezelő erdőtisztet annyira ellenőrizni alig lehet, hogy visszaélést ne követhessen el, és míg a tisztességű embert a bizalmatlansággal sértjük, a megbízhatlan bizonyosan talál utat és módot üzelmei teljesítésére és fogja is azokat, minden rendszabály és szabályrendelet daczára, addig folytatni, a míg rajta nem érik. Meg vagyok azonban arról győződve, hogy a magyar erdőtisztikar teljes bizalmat érdemel, és javaslatomnak egyik alapját ezen meggyőződésem képezi. Ennél fogva a fennebbi árnyoldalt, szemben a többi előnyökkel, nem tartom figyelembe veendőnek. És hogy ígéretemhez képest még a „normale“-ről megemlékezzem, azon véleményemet bátorítok kockáztatni, hogy az illető szabályrendelet talán megváltoztatható lenne.

Ha a Nagyméltóságú földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium hajlandó lenne ezen — az erdőtörvény végrehajtása érdekében és közgazdasági szempontból egyaránt fontos — engedélyt megadni, a többi nagy erdőbirtokosok bizonyára követnék példáját.

Talán megemlíteni is fölösleges, hogy ezen csekélyebb kiterjedésű erdők egyszerű gazdasági üzemterveit, legkevesebb fáradsággal, legkisebb költség mellett és legcélszerűbben az illető uradalmi erdészek állíthatnák össze.

Azon községek, melyeknek erdei, a szakképzett személyzet által kezelt erdőkötől távolabb vannak és annyi erdőjövdelemmel nem rendelkeznek, hogy szakképzett erdőtisztet önerejükben alkalmazhatnának, szövetkezni kell a helyi viszonyoknak megfelelő számban. Erre nézve a vidéki szakemberekből és az illető közigazgatási tisztviselőkből álló érte-

kezetek lennének tartandók az illető közigazgatási bizottságoknál.

Kérem tehát úgy szaktársaimat, mint a többi t. szaktársakat, hogy ezen tárgyra vonatkozó véleményeiket, az „Erdészeti Lapok“ útján, mielőbb közölni sziveskedjenek.

A föld erdőségeinek óriásai.

Közlő: Téglás Gábor.

Hogy a növény életében is változhatatlan kényszerrel érvényesülnek a létel és megsemmisülés törvényei, azt szakemberek előtt bizonyítgatni felesleges munka volna. Nem szükség pedig ezt fejtegetni éppen erdészeti szakkörökben, minthogy éppen az erdőgazdaság tárgyát képező fanemek mutatják az életfolyamatok legváltozatosabb phasisait, s az okszerű erdőkezelés alapelvei mind a növényélet különböző menetének gondos megfigyelésén alapulnak. Így az erdei és luczfenyőről tudva van, hogy növekvési véghatárát 80—100 éves korában éri el, ellenben a jegenyefenyő még tovább is növekszik: a bikkfa évgyűrűi 130—150 éves korukban kezdenek gyengülni, míg a tölgy vastagodása 150—200 év után csökken. Mindezek tudása irányítólag foly be az üzemterv beosztására s a kihasználás szélső határait mindenesetre a növekvés korlátolt volta szabja meg. Azért nem lesz érdektelen, ha mindjárt a gyakorlati cél mellőzésével szemlét tartunk ez alkalommal a növényországunk kiválóan nagytermetű vagy éppen tartósabb életű fajain, tárgyalási sorrendünkben a természetes rendszerhez alkalmazkodva, úgy a mint Göppert egy idevonatkozó értekezésében találjuk.

A spora-termő, gyökér-, szár- és levéltelen sejtes növényeknél, tehát az Algáknál (moszatok), zuzmok és gombáknál,